

Представяне на резултати от извършена оценка „Анализ и оценка на степента на постигането на целите на ОПИМСП, ефективността и ефикасността на изпълнението на програмата, и въздействие на програмата върху конкурентоспособността и производителността на МСП“

16.11.2023 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Съдържание

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Кратко описание

- *Инициативата за малки и средни предприятия* е съвместна програма на Европейската комисия и групата на Европейската инвестиционна банка за финансови инструменти за малки и средни предприятия през програмен период 2014-2020 г.
- Гаранционен продукт с общ бюджет е в размер на 102 млн. евро.
- Изпълнението на ОПИМСП стартира през 2016 г., когато са подписани оперативни споразумения с 10 финансови посредника.
  - Отпусканите нови кредити на малки и средни предприятия са с инвестиционна цел и за оборотен капитал; за срок от 2 до 12 години; с максимален размер от 5 млн. Евро
  - Финансовите посредници са имали право да отпускат нови заеми до 31 декември 2019 г.
- Посредством улесняване на достъпа до финансиране, Програмата цели: постигане на **по-висок икономически растеж** и **по-високи нива на заетост**, както и **повишаване на конкурентоспособността и устойчивостта на предприятията**.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Кратко описание

- Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението

Индикатор 1: *Брой подкрепени предприятия*

Базова стойност: 0

Целева стойност:

2 816

Достигната стойност:

3 980

Индикатор 2: *Лостов ефект (x пъти, принос от ЕФРР)*

Базова стойност: 0

Целева стойност:

4.00

Достигната стойност:

5.65

Индикатор 3: *Общ размер на отпуснатите нови заеми*

Базова стойност: 0

Целева стойност:

408 000 000 евро

Достигната стойност:

583 139 333 евро

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

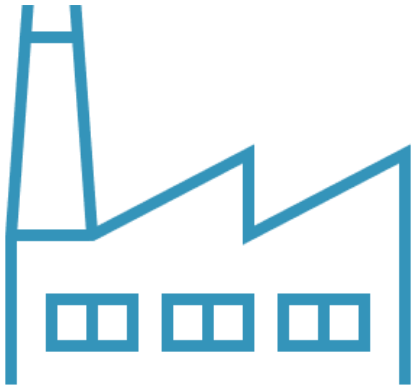
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

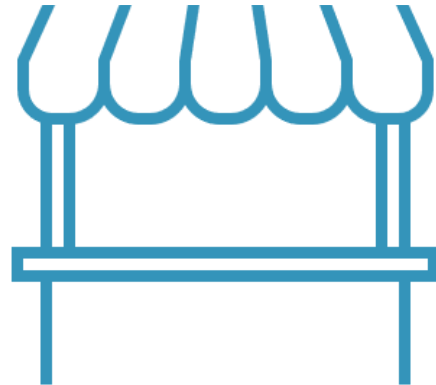
Кратко описание

- Подкрепени предприятия

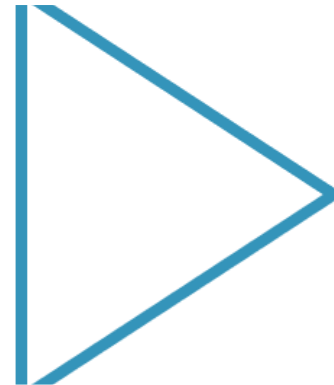
3 980

подкрепени
предприятия

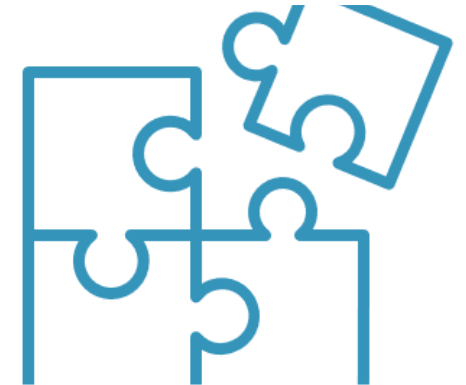
2 044

микро предприятия

722

финансирани стартъп
компании

210

предприятия,
отговарящи на
критериите на *Horizon
2020* за финансиране
на иновации

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

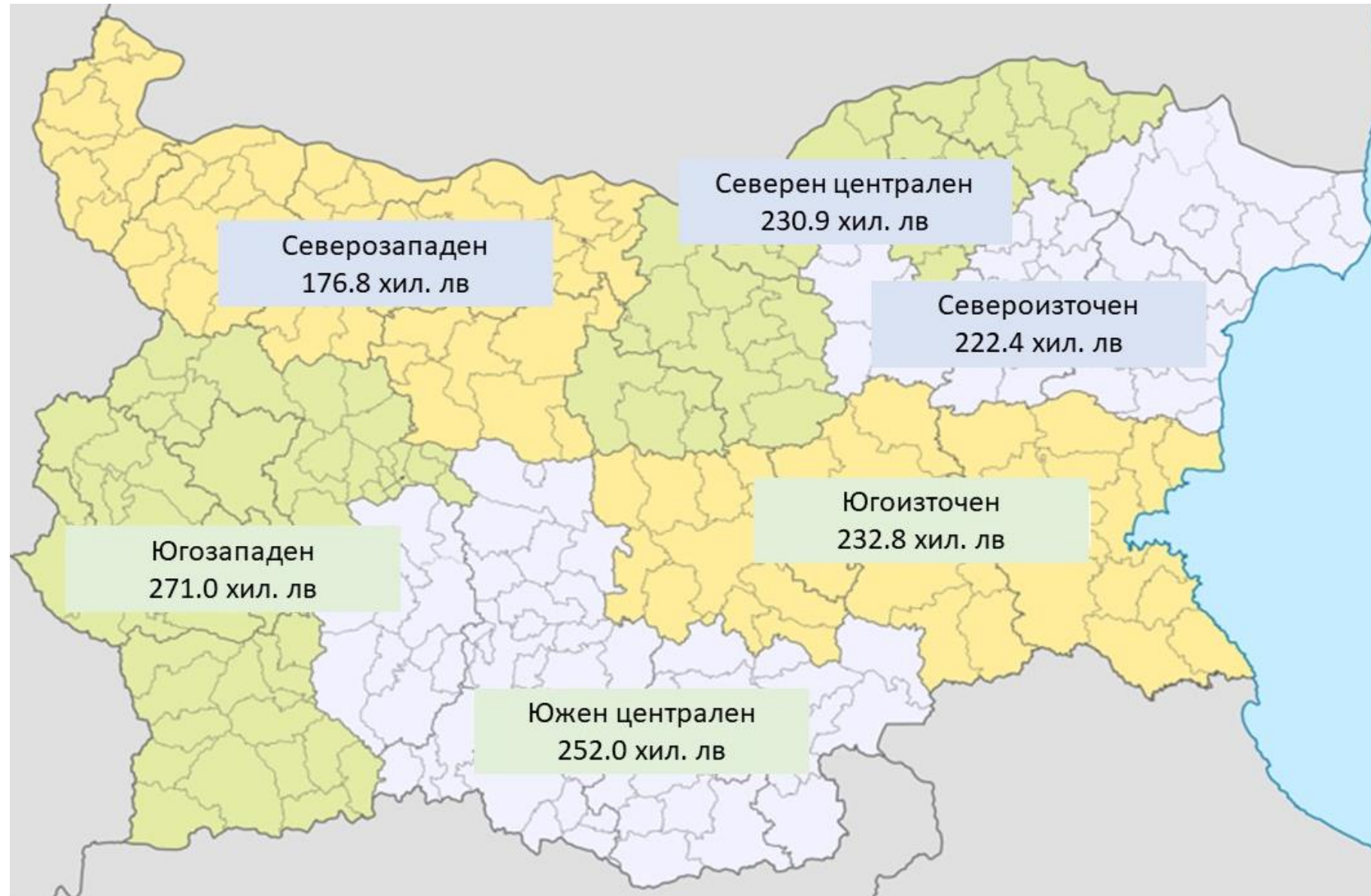
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Кратко описание

- Среден размер на отпуснатите кредити по райони за планиране

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Използвани данни и методи за извършване на оценката

- **Данни**

- Административни данни за подкрепените предприятия по ОПИМСП и предоставената подкрепа
- Анонимизирани данни за основните финансови-икономически показатели от годишните финансови отчети за всички подкрепени предприятия, както и за конструирана за целта контролна група от над хиляда малки и средни предприятия
- Резултати от анкетно проучване сред 400 предприятия: 195 крайни получатели и 205 неподкрепени предприятия, формиращи контролна група за нуждите на оценката

- **Методи**

- Документален анализ, количествени изследвания, дълбочинни интервюта, фокус групи, статистически/иконометричен анализ и др.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Какви са нетните ползи за икономиката?

Пряк ефект

- Ограничен до размера на предоставеното финансиране.

Допълнителен ефект

- Допълнително генерирани инвестиции от всички предприятия в страната.

Верижни ефекти

- Разширяване на икономическата дейност и последващо съсредоточаване на инвестициите в производства с по-висока добавена стойност, в т.ч. по-високо-технологични и интензивни на знание дейности. Иновациите от своя страна влияят положително върху износа, потреблението, добавената стойност, бюджетните приходи, икономическия растеж и т.н. в дългосрочен план.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Принос към макроикономическото развитие

- Въпреки ограничения размер на ресурса, подобреният достъп до финансиране води до по-висока бизнес активност, икономически растеж и създаване на нови работни места
- Към края на 2022 г. нетните ефекти върху ключови макроикономически показатели от изпълнението на Програмата са положителни и осезаеми („Фондовете на ЕС в България: Оценка на макроикономическите ефекти от изпълнението на програмите, съфинансирани със средства от ЕС“, м. март, 2023 г., Администрация на Министерския съвет на Република България):

0.07% върху
реалния БВП

0.06% върху
износа на стоки и
услуги и 0.04%
върху вноса

0.04% върху
частните
инвестиции

0.08% върху
заетостта

0.14% върху
средната работна
заплата

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Постигнати ефекти – основни резултати

- Какви са ползите от ОПИМСП за подкрепените предприятия?

14 629 новосъздадени работни места в подкрепените предприятия за периода 2015 – 2021 г.
Общото нарастване на разходите за персонал в тези предприятия е **1 101.1** млн. лв.

Общото увеличение в приходите от дейността на всички подкрепени предприятия за периода 2015-2021 г. възлиза на **8 852.1** млн. лв.

Общото увеличение в размера на дългосрочните активи на всички подкрепени предприятия за периода 2015-2021 г. е **2 272.1** млн. лв.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Постигнати ефекти – основни резултати

- В каква степен крайните получатели биха реализирали своите инвестиции без подкрепата на ОПИМСП?

69% от подкрепените предприятия нямаше да направят инвестициите, които са направили, без получаването на кредит по ОПИМСП

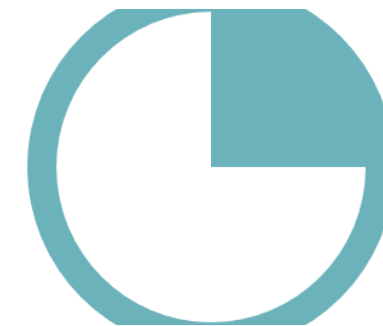
58% са разширили дейността си

54% са внедрили нови технологии

46% са внедрили важни за предприятието иновации

25% са комбинирали подкрепата с ползването на други инструменти по линия на кохезионната политика

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Постигнати ефекти – основни резултати

Споделено от подкрепен предприемач

- Кредитът е бил необходим като допълващ ресурс към по-голяма инвестиция в работни помещения. Потребността от подкрепа по ОПИМСП е възникнала поради непредвидени разходи. Чрез този допълнителен кредит фирмата е закупила всички необходими елементи от оборудването за новите работни помещения. В резултат на това са подобрили бизнес процесите в предприятието.
- Без предварително да е търсен такъв ефект, новите технологични мощности са дали възможност за дистанционна работа по време на пандемията.
- Едновременно с това предприятието е покрило съвременните стандарти на работа и в момента разполага с едно от най-добрите оборудвания за дейността си и дори конкурира много западни компании в бранша.

„Успяхме да внедрим технологиите по-леко и бързо, като закупим и последното оборудване, което ни беше необходимо, така че да заработим един месец след приключване на инвестицията.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

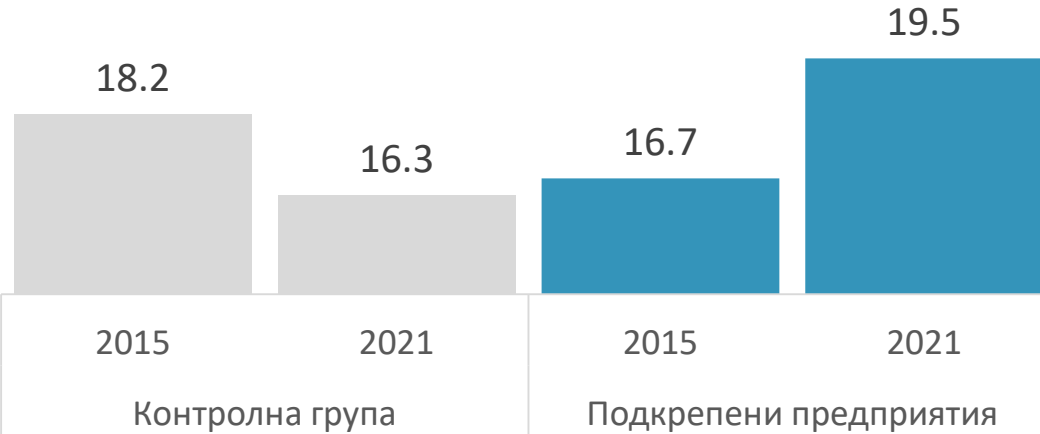

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Постигнати ефекти – основни резултати

- Сравнение между подкрепените предприятия и контролна група

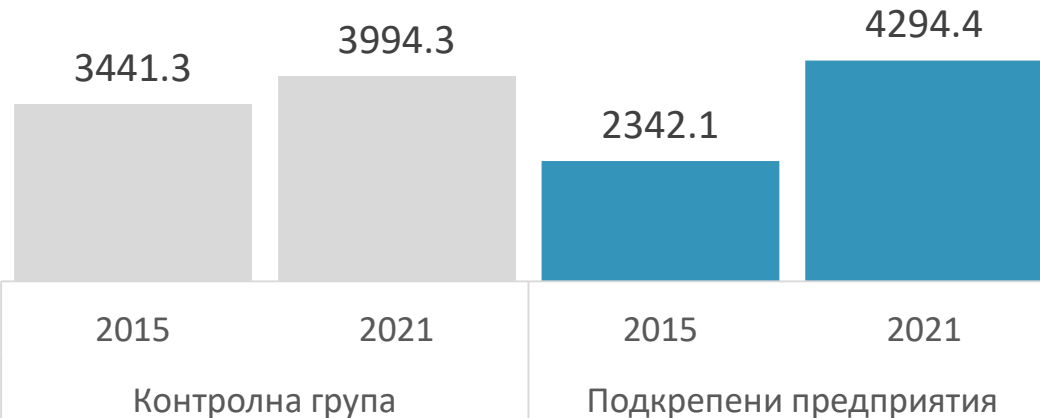
Среден списъчен брой на персонала

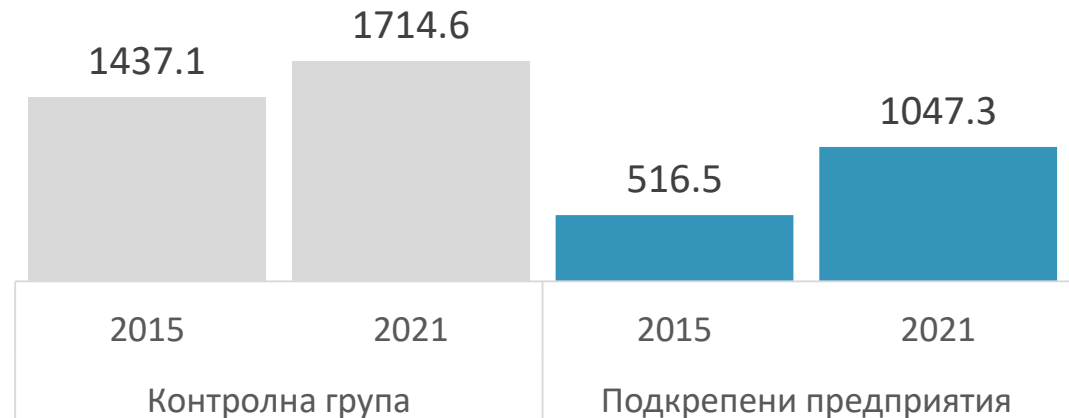
Среден разход за персонал, хил.лв.

Средна стойност на общите приходи, хил.лв.

Среден разход за придобиване на ДМА, хил.лв.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Съпоставка между подкрепените предприятия и МСП, ползвали друго банково финансиране

Процент от МСП с положителни бизнес резултати: сравнение между подкрепени предприятия и неподкрепени предприятия, които са ползвали банкови кредити

Показатели за бизнес представяне през 2021-2022	Неподкрепени МСП, ползвали инвестиционен банков кредит	Неподкрепени предприятия, ползвали банков кредит за оборотни средства	Подкрепени предприятия
Увеличени приходи от продажби	62.5%	55.8%	69.8%
Реализиран внос	48.2%	42.0%	37.5%
Реализиран износ	34.9%	30.5%	31.3%
Висока добавена стойност на изнасяните продукти и услуги	56.7%	48.6%	88.9%
Нови работни места (увеличение на броя на наетите)	33.7%	26.7%	50.5%
Увеличени разходи за заплати на персонала	87.2%	76.7%	66.4%
Растеж на пазарния дял	30.2%	23.3%	25.0%
Инвестиции в нови технологии (през последните пет години)	78.8%	66.7%	87.5%

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Съпоставка между подкрепените предприятия и МСП, ползвали друго банково финансиране

- Като цяло, фирмите, които така или иначе получават банково финансиране се справят относително добре по отношение на показателите за бизнес представяне
- В същото време, кандидатствалите и получили подкрепа предприятия постигат резултати, които се доближават по стойност до тези на МСП, които ползват банково финансиране
- Положителни и важни резултати от подкрепата:
  - Сред подкрепените фирми-износители, делът на тези, които реализират износ предимно или изцяло с висока добавена стойност, е 88.9%
  - Делът на подкрепените фирми, които са инвестирали в нови технологии през последните пет години е 87.5%

Подкрепата и достигнала до фирми, изнасящи продукти и услуги с висока добавена стойност и инвестиращи в нови технологии

Фирмите, получили подкрепа, са инвестирали повече в нови технологии и са реализирали по-голям износ на продукти и услуги с висока добавена стойност в сравнение с МСП, които ползват друго банково финансиране

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Принос към постигане на териториално сближаване

- Изпълнението на Инициативата оказва положително въздействие върху стимулирането на регионалното икономическо развитие
- Налице е изкривяване по отношение на регионалния фокус в посока Южна България и по-развятия Югозападен район
  - Причина: финансовият инструмент е пазарен и води до проявяване на ефекта на селекцията и самостоятелния подбор (*selection* и *self-selection bias*) – по-жизнеспособните предприятия, които проявяват интерес, кандидатстват и получават подкрепа са концентрирани в по-развитите райони
  - През 2015 г. броят на наетите лица в подкрепените предприятия от района е 26.7 хил., а през 2021 г. - 35.3 хил. Брутният ефект в този район по отношение на увеличената заетост се равнява на **31.4%**
- Икономически изоставащите райони регистрират значително по-ниски нива на този брутен ефект
  - За Северозападен район той е **10.1%**, в Северен централен – **15.4%**, в Североизточен – **14.2%**, в Югоизточен – **16.9%** и Южен централен – **15.5%**

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

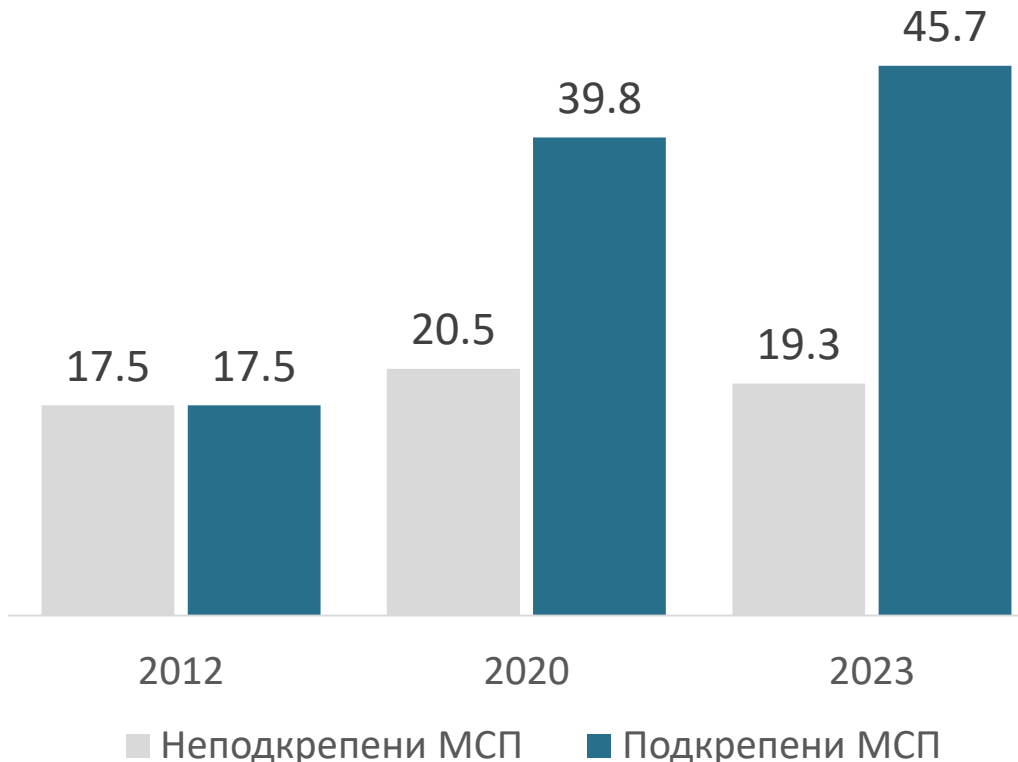

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Принос към макроикономическото развитие: достъп до финансиране и инвестиции

- За периода 2014-2019 г. наблюдаваното увеличение на дела на кандидатствалите и успешно получили банков заем МСП в България е от 7 пр.п., а това на дела на МСП получили цялата поискана сума при кандидатстването за кредит е от 14 пр.п.
- Средната стойност на индекса „Достъп до финансиране“ за МСП в България през 2012 г. възлиза на 17.5 индексни пункта, докато за 2023 г. тя е 21.0. За подкрепените предприятия тази стойност е много по-висока: **45.7**
- Получателите на помощта почти удвояват своите активи: подкрепените предприятия са реализирали интензивна инвестиционна дейност, която е почти пет пъти по-висока от обичайната за предприятията от контролната група
- Общото увеличение в размера на дългосрочните активи на всички крайни получатели от **2.3 млрд. лв.**

Индекс "Достъп до финансиране"

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Ефекти върху развитието на конкурентоспособността на подкрепените предприятия

- Освен подобрен достъп до финансиране, реализирането на ОПИМСП е допринесло и върху подобряване на други ключови фактори за конкурентоспособност на МСП в България:

Подобряване на достъпа
до пазари и
насърчаване на
интернационализацията

Повишаване нивата на
дигитализация

Насърчаване на
иновациите

Насърчаване на
предприемаческата
дейност и в частност
подкрепа за стартиращи
предприятия

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

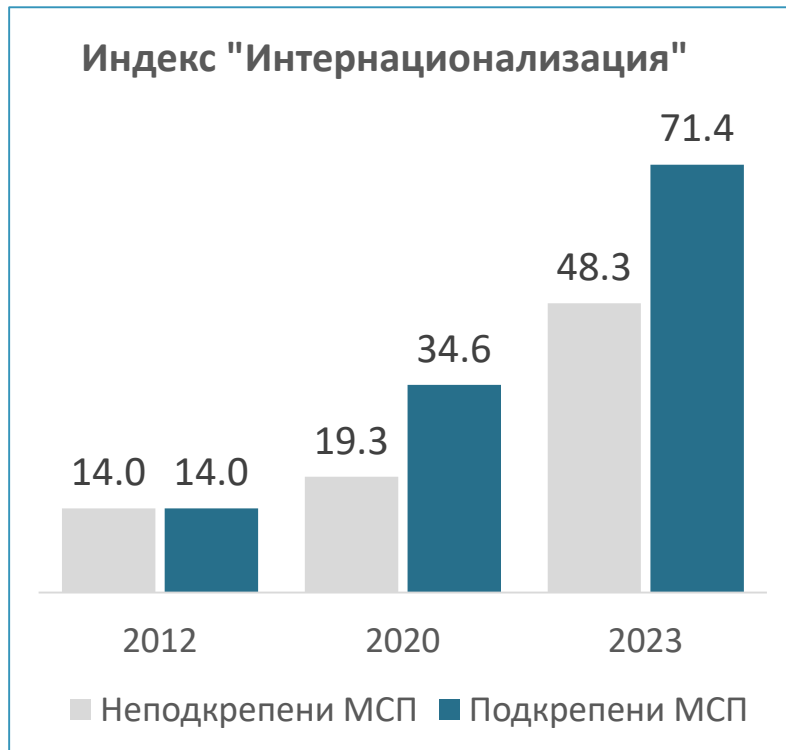

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Фактори за конкурентоспособност на МСП: сравнение между подкрепените и неподкрепените предприятия

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Изводи и препоръки

- ОПИМСП е успешна и прилагането на финансовия инструмент следва да бъде продължено
- Финансовият ресурс по ОПИМСП е ограничен. Броят на подкрепените предприятия обхваща 1.25% от всички предприятия в страната
  - Това ограничава съществено преодоляването на икономическите, социалните и териториалните различия
  - Реалистична цел би била програмата да повиши обхвата си до 3% от предприятията: два пъти по-голям кредитен портфейл, включващ около 8 000 кредита
- Към момента, териториалното разпределение на получателите съответства напълно на разпределението на предприятията на територията на страната
  - Нужен е териториален фокус, чрез който предприятия в икономически по-слаборазвитите региони да имат по-голям дял сред получателите, така, че инвестицията да допринесе в по-голяма степен за преодоляване на териториалните различия

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Изводи и препоръки

- Начинът на прилагане на подобен инструмент е съобразен с кредитната политика, която провеждат финансовите институции
  - Обмисляне на евентуално разширяване на обхвата на финансовия инструмент: дали да не бъдат включени и овъдрафт кредити, които увеличават своя брой и дела си в общия размер на кредитния ресурс. Това би отговорило на потребностите от оборотни средства и на нуждите на динамично развиващите се предприятия
- Продължаване на практиката да бъдат изготвяни предварителни анализи и да бъдат отчитани нуждите на пазара и очакванията на икономическите агенти, които са динамични
- Административните тежести следва да бъдат регулярно редуцирани в максимална степен, за да се избегне ненужно затрудняване на финансовите посредници, което впоследствие се прехвърля на техните клиенти – подкрепяните МСП
  - Около 6 хил. предприятия са проявили интерес към ОПИМСП, но не са кандидатствали
  - Приблизително 2 хил. предприятия са направили неуспешен опит да получат подкрепа по програмата
  - Административните тежести също са сред причините, водещи до тези резултати

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНИЦИАТИВА ЗА
МААКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Представяне на резултати от извършена оценка „Анализ и оценка на степента на постигането на целите на ОПИМСП, ефективността и ефикасността на изпълнението на програмата, и въздействие на програмата върху конкурентоспособността и производителността на МСП“

Благодаря Ви за вниманието!

доц. д-р Ралица Симеонова-Ганева, „Сигма Метрикс“ ДЗЗД

E: ralitsa@sigma-hat.com

